

Asia: VN/33963/2024

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Kotoutumista ja kielitaitoa edistävien koulutusten uudistaminen

Ajatus joustavammasta työn ja koulutuksen yhteensovittamisesta on hyvä, mutta käytännössä tämän järjestäminen pienemmillä työllisyysalueilla voi osoittautua vaativaksi. Toisaalta lakimuutoksella tavoitellaan säästöjä, mutta eri tilanteisiin sopivien koulutusten järjestämisen myötä todellisuudessa tulee lisäämään kustannuksia kunnille.

Aikuisten perusopetukseen asetettava 30 vuoden ikäraja ei ota huomioon jäljellä olevia työvuosia. Jos raja välttämättä halutaan määrittää, tulisi sitä nostaa ainakin 10 vuotta. Perusopetuksen puute on suuri este päästä jatkokoulutuksiin ja työelämään.

Ehdotamme kielen oppimiseen tarkoitettua seteliä yhtenä keinona yhdistää työ ja kielenopiskelu. Seteli voitaisiin antaa kotoutuja-asiakkaalle, joka on työllistynyt (osa- tai kokoaikaisesti) kotoutumisaikana, ja esim. joutuu keskeyttämään kotoutumiskoulutuksen eikä alueella järjestetä työssäkäyvän tilanteeseen sopivaa kielikoulutusta.

On syytä huomioida, että uuden kielen oppiminen on aivoille äärimmäisen kuormittava prosessi ja vaatii keskittymistä. Kotoutumislain muutoksen yhteydessä tulisi ottaa huomioon myös kotoutumisajan jälkeen tapahtuva kielen opiskelu ja kotoutumisen edistäminen.

Kotoutumisen edistämisen rahoituksen säästöt

Rahoitusten kerääminen valtionosuuksien (valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen) alle tuo mukanaan sen riskin, että kuntien päätöksenteossa raha ei kohdennu kotoutumispalveluihin ja koulutuksiin lain tarkoittamalla tavalla.

Kuntien lakisääteiset tehtävät tulevat pysymään ennallaan, mutta valtion rahoitus vähenee merkittävästi. Kunnan on vaikea ylläpitää tarvittavia peruspalveluita tavoitellulla tasolla, että pystyttäisiin edistämään kotoutumista ja työllistymistä sekä takaamaan kunnan peruspalvelut kotoutuja-asiakkaille ja kaikille maahan muuttaneille.

Esimerkiksi:

- Kunnan tehtävien vähentäminen jäi lakiehdotuksessa epäselväksi ja koskee lähinnä marginaalisia ja harvoin tarvittavia palvelutilanteita, kuten esimerkiksi monialaiset kotoutumissuunnitelmat.
- Alkuhaastattelun ja ensimmäisen kotosuunnitelman laatiminen samalla kertaa on jo nyt käytäntö Salossa. Tästä ei synny säästöjä.
- Kiintiöpakolaisten vastaanottamisen varautumiseen kohdennetun korvauksen poistaminen voi nostaa kynnystä vastaanottaa pakolaisia eri kunnissa.

Kotoutumisen tavoitteet ja velvoittavuuden lisääminen

Kotoutumisen mittaaminen ainoastaan työllistymisen kautta ei anna kokonaiskuvausta integroitumisesta yhteiskuntaan. Muodollinen maahan muuttaneiden vastuuttaminen ja kotoutumisen prosessin säätäminen yhdensuuntaiseksi ei ole tarkoituksenmukaista.

Mikäli ajatuksena on vastuuttaa kotoutuja ensisijaisesti työn kautta kotoutumiseen, tulisi yhteiskunnan osallistua ja antaa tähän riittävä tuki. Lain tulisi kannustaa työnantajia ja elinkeinoelämää palkkaamaan kotoutuja-asiakkaita.

Maahan muuttaneiden velvoittaminen vastaamaan itse kotoutumisprosessistaan ei avaudu lakiehdotuksessa riittävästi.

Maahan muuttaneet ovat pääsääntöisesti hyvin työorientoituneita ja etsivät työtä, mutta törmäävät jatkuvasti kielitaitovaatimuksiin.

Alkuvaiheen palveluprosessin muutokset

Alkuvaiheen prosessin muutokset eivät tuo suuria muutoksia käytäntöön, vaan lähinnä vahvistavat jo olemassa olevia käytänteitä. Nämä nähdään pääosin positiivisina muutoksina.

Kotoutumissuunnitelmia laaditaan tälläkin hetkellä pääsääntöisesti alkuhaastattelujen yhteydessä.

Muut huomiot

Suojaosan poistaminen työmarkkinatuesta sekä monet muut toimet ovat kaventaneet työn vastaanottamisen kannattavuutta. Rakenteesta puuttuu avoimille työmarkkinoille työllistymisen

kannustimet, heikolla suomen kielen taidolla on hankalaa saada työtä. Kunnan järjestämien kotoutumispalveluiden heikennys ei tue kotoutumista, eikä edistä työllistymistä.

Mannervesi Mika
Salon kaupunki

Virta Minna
Salon kaupunki - elinvoimajaosto / Salon työllisyysalue